

Csillagfedések

Két fogyatkozás két hét alatt

Hasonlóan 1996 őszéhez, amikor utoljára lehetett hazánkban megfigyelni a csomópontja közelében tartózkodó Hold egymás utáni fogyatkozásait, májusban egy holdfogyatkozás után két héttel reggeli napfogyatkozásban gyönyörködhetünk.

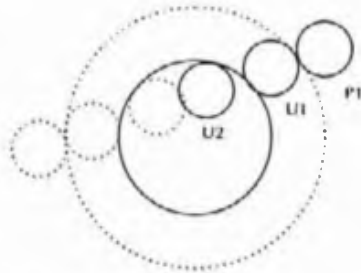
Májusra olyan sok jelenség összesűrűsödik, ami máskor egy egész évre elegendő. 7-én Merkúr átvonulás lesz (l. Meteor 2003/3., 25. o.), április 27-én, május 4-én, 24-én és 31-én látványos jupiterhold-fogyatkozást láthatunk (Meteor csillagászati évkönyv 136–137. o.), a fenti két fogyatkozás pedig megkoronázása lesz a Csillagászat hónapjának.

Holdfogyatkozás május 16-án hajnalban

2003 első fogyatkozása egy teljes holdfogyatkozás, mely teljes egészében az amerikai kontinensről figyelhető meg. Az eseményre fél nappal perigeum után kerül sor, így a holdkorong 33,4 ívperces lesz. A Hold az ekliptika déli területén, a Librában fog tartózkodni, kb. 15 fokra nyugatra az Antarestől.

A Hold az umbra északi részén halad keresztül, a totalitás 53 perces lesz, azonban sajnos ezt Magyarországról nem élvezhetjük, ugyanis már a részleges fázis alatt egyre közelebb kerül a Hold a horizonthoz. A totalitás kezdete épp holdnyugtakor fog következni, ezért megfigyelhetetlen lesz.

A megfigyeléshez jó délnyugati horizontú helyet válasszunk. A penumbrális fázist kb. 1:30 UT körül vehetjük észre, de mire a fogyatkozás elkezdődik, a Hold már csak 8–10 fokkal lesz a horizont felett. Közben a kráterkontaktusokat mérjük, az egyre halványuló holdkorong fokozatosan bele fog veszni a látóhatár párájába.

Esemény

- P1: a Hold belép a penumbrába
- U1: a részleges fogyatkozás kezdete
- U2: a teljes fogyatkozás kezdete
- A Hold nyugszik: 3:15
- A totalitás nagysága: 1,134

Idője (UT)	PA	H
1:05:16	125	15
2:02:42	133	9
3:13:40	348	0

Időpontok UT-ben. PA – pozíciósög, H – horizont feletti magasság

Kráterek belépése az umbrába

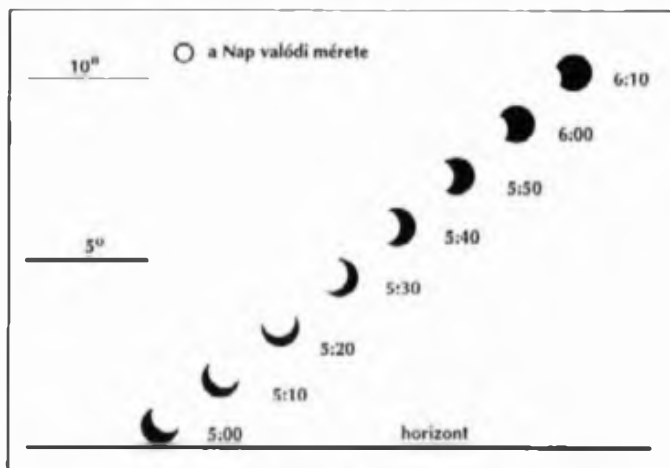
2:09 Grimaldi	2:28 Aristarchus	2:44 Manilius	2:55 Taruntius
2:10 Billy	2:29 Kopernikusz	2:47 Menelaus	2:56 Plato
2:15 Campanus	2:34 Pytheas	2:49 Goclenius	2:58 Proclus
2:19 Tycho	2:41 Timocharis	2:50 Plinius	2:59 Eudoxus
2:22 Kepler	2:42 Dionysius	2:54 Langrenus	3:02 Aristoteles

Gyűrűs napfogyatkozás május 31-én

Az 1999-es totális óra ez az első alkalom, hogy a Hold ismét eltakarja a napkorong egy részét hazánkból nézve. A Hold három nappal lesz apogeum után, ezért 2 ívperccel kisebb lesz a Nap korongjánál. A gyűrűs napfogyatkozás csak érinti a Föld korongját, ezért az antumra északi határvonala a terminátor, déli határvonala Grönlandon, Skócián és az Északi-tengeren húzódik néhány fokos napmagasságnál. Mivel a Nap „átsüt” az Északi-sark felett, ezért az ámyékkúp „fordítva”, azaz keletről nyugatra halad a felszínen.

Esemény	Ideje (UT)	PA	H	magn.
Napkelete	2:54:29	0	0,540	
Maximum	3:17:50	3	0,810	
4. kontaktus	4:16:22	61	12	

Időpontok UT-ben. PA – pozíciószög, H – horizont feletti magasság, magn. – a fogyatkozás nagysága (magnitúdója)

A fogyatkozás fázisai Budapestről nézve

Magyarországról nézve „felnap” kel, majd az első 20 perc során egyre kisebb lesz a Nap sarlója. 3:17 UT-kor eléri a legnagyobb fázist, és alig egy óra elteltével a Hold levonul a napkorongról. A maximum mindössze 3, a jelenség vége 12 fokos horizont feletti magasságnál történik, így mindenképpen jó északkeleti horizontot kell keresnünk a megfigyeléshez. A Meteor csillagászati évkönyv 130. oldalán részletes előrejelzést találunk Magyarország több városára. (Szs)